

PAPER DETAILS

TITLE: EGITIMCI AKADEMISYEN HEMSIRELER VE HIZMET ALANINDA ÇALISAN
HEMSIRELERIN, EMOSYONEL TÜKENME, DUYARSIZLASMA VE KISISEL BASARI ILE ILGILI
DUYGULARI YASAMA SIKLIKLARI

AUTHORS:

PAGES: 1-14

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/836730>

**EĞİTİMCİ (AKADEMİSYEN) HEMŞİRELER VE HİZMET ALANINDA
ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN, EMOSYONEL TÜKENME,
DUYARSIZLAŞMA VE KİŞİSEL BAŞARI İLE İLGİLİ DUYGULARI
YAŞAMA SIKLIKLARI**

M.Olcay ÇAM*

ÖZET

Bu çalışma, eğitimci (Akademisyen) hemşireler ile hastanede, hizmet alanında çalışan hemşirelerin emosyonel tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı ile ilgili çeşitli duyguları yaşama sıklıklarını karşılaştırarak, farklılıkları göstermek amacıyla yazılmıştır.

Sonuç olarak, emosyonel tükenme ile ilgili duyguları yaşama sıklığı, hemşirelerde, eğitimci hemşirelere göre bir miktar daha fazladır. Duyarsızlaşma ile ilgili duyguları yaşama sıklığı, her iki grup için benzer olup, çok düşük düzeylerde. Kişisel başarı ile ilgili duyguları yaşama sıklığı, her iki grup için de yüksektir. Ancak hemşirelerde, eğitimci hemşirelere göre bir miktar daha fazla yaşandığı saptanmıştır.

Tükenmişlik çoğu zaman bir semptom örüntüsü olarak tanımlanmıştır. Semptomlar çoğunlukla; fiziksel, duygusal ve davranışsal kategorileri içermiştir. Tükenmişliği deneyimleyen kişi, genelde, kişisel, mesleki doyumsuzluk ile yorgunluğu karmaşık bir şekilde yaşadığını fark eder (8).

Tükenmişlik; özellikle bireyin mesleki yaşantısı ile ilgilidir. Ancak, kişisel yaşantıya yansıyan yönleride vardır. Yapılan bazı araştırmalarda,

* Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Psikiyatri Hemşireliği A.B.D. (Yrd.Doç.Dr.)

kişisel yaşantılar ile ilişki konusu da incelenmiştir (9, 17, 18). Tükenmişlik, ne başedemeyen bir birey, ne bir işin kapsamındaki aşırı taleplerle yüklülük, ne de organizasyonel sınırlamalardır. Tüm bu birimlerin kompleks bir bileşkesidir. Diğer bir deyişle, ilerleyici bir stres sürecidir (2, 6, 20).

Maslach'a göre tükenmişlik; fiziksel tükenme, kronik yorgunluk, çaresizlik ve ümitsizlik hisleri, negatif bir benlik kavramının gelişmesi ile iş, yaşam ve diğer insanlara yönelik olumsuz tutumlarla belirlenen, fiziksel, emosyonel ve ruhsal bir tükenme sendromudur (16, 17, 18).

Maslach, tükenmişliği bu şekilde tanımladıktan sonra, tükenmişliği ölçebilecek bir ölçüm aracı geliştirmeye yönelmiş olup, kendi adı ile anılan Maslach Tükenmişlik Envanterini (MBI-Maslach Burnout Inventory) geliştirmiştir (17, 18). Geliştirilen ölçek; bireylerdeki fiziksel, emosyonel ve ruhsal tükenmeyi ölçebilecek 22 maddeden oluşmuştur. Bu maddeler, anlam özellikleri bakımından, üç alt alanı belirtmektedir. Bu alanlar; emosyonel tükenme, hizmet verilenlere yabancılaşma, duyarsızlaşma ve bireyin kendi başarısı ile ilgili algılarını içermektedir. Maddelerin herbiri bireyin içinde yaşadığı duygu ve düşünceleri ifade etmektedir (11, 17, 18).

Birçok ülkede adı geçen ölçek, özellikle araştırmacılar tarafından yaygın bir şekilde kullanılmaktadır (1, 3, 5, 10, 11, 12, 13, 14, 19). Ülkemizde de bu konuda sınırlı sayıda da olsa bazı araştırmalar vardır (4, 6, 7, 9, 15). Adı geçen araştırmalardan, hemşirelerle ve eğitimci hemşirelerle (Akademisyenle) yapılan çalışmalar, tarafımdan yapılmıştır (6, 7). Bu çalışmalarda, hemşire grubu ile eğitimci hemşire gruplarında verilen yanıtlar, diğer bir ifade ile belirli duyguları yaşama sıklıklarında farklılıklar olduğu dikkatimi çekti. Burada, meslektaşlarımı da, eğitimci hemşireler ile hastanede ya da hizmet alanında çalışan hemşirelerin çeşitli duyguları yaşama sıklıkları arasındaki farklılıkları görebilmeleri fırsatını verebilmek için, her iki grup ile ilgili eldeki bulgular, birlikte sunulmuştur.

Aşağıda, Tablo 1'de eğitimci hemşirelerin Emosyonel tükenme duygusunu yaşama sıklıkları, Tablo 2'de hemşirelerin emosyonel tükenme duygusunu yaşama sıklıkları görülmektedir.

Tablo 1 ve Tablo 2 birlikte incelendiğinde; meslekten duygusal yönden uzaklaşma duygusu eğitimci hemşirelerde, hemşirelere oranla %10 daha az olarak (Hiç bir zaman yanıtlarıyla) yaşanan bir duygu olmaktadır. Meslekten uzaklaşma duygusunu her zaman yaşama oranı, hemşirelerde, eğitimci hemşirelere göre daha fazla olarak yaşanmak-

Eğitimci Hemşireler	Meslekteki duygusal uzaklaşma		Bütünlük duygusu		Sabahları yorgunluk		Gerginlik duygusu		Mesleğin tükettiği duygusu		Haval kırıklığı		Her gün gücünün üstünde çalışma hissi		Stres verici bulma		Çaresizlik duygusu	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Sıklık																		
Hiçbir zaman -0-	48	35.5	4	2.9	23	17.1	55	40.7	38	28.1	42	31.1	16	11.9	91	67.4	79	58.5
Yılda bir kaç kez (Çok nadiren) -1-	46	34.1	16	11.9	28	20.7	43	31.9	43	31.9	43	31.9	32	23.7	29	21.5	30	22.2
Ayda bir kaç kez (Bazen) -2-	24	17.8	51	37.8	48	35.5	28	20.7	28	20.7	31	22.9	40	29.6	12	8.9	19	14.1
Haftada bir kaç kez (Çoğu zaman) -3-	12	8.9	51	37.8	26	19.3	9	6.7	19	14.1	15	11.2	33	24.4	2	1.5	5	3.7
Her gün (Her zaman) -4-	5	3.7	13	9.6	10	7.4	0	0.0	7	5.2	4	2.9	14	10.4	1	0.7	2	1.5
Toplam	135	100.0	135	100.0	135	100.0	135	100.0	135	100.0	135	100.0	135	100.0	135	100.0	135	100.0

Tablo 1. Eğitimci Hemşirelerin (Akademisyenlerin) Emosyonel Tükenme Duygularını Yaşama Sıklıklarının Dağılımı.

Hemşireler	Meslekten duygusal uzaklaşma		Bitkinlik duygusu		Sabahları yorgunluk		Gerginlik duygusu		Mesleğin tükettiği duygusu		Hayal kırıklığı		Her gün gücünün üstünde kalmasına hissi		Stres verici bulma		Çaresizlik duygusu	
Sıklık	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Hiçbir zaman	69	25.0	4	1.4	24	8.7	85	30.8	24	8.7	58	21.0	24	8.7	55	19.9	132	47.8
Yılda bir kaç kez (Çok nadiren)	100	36.2	21	7.6	57	10.7	78	28.3	60	21.7	100	36.2	35	12.7	80	28.9	98	35.5
Ayda bir kaç kez (Bazen)	37	13.4	28	10.1	53	19.2	50	18.1	45	16.3	41	14.8	34	12.3	46	16.7	21	7.6
Haftada bir kaç kez (Çoğu zaman)	44	15.9	114	41.5	90	32.6	38	13.7	66	23.9	41	14.8	76	27.6	63	22.8	13	4.7
Her gün (Her zaman)	26	9.5	109	39.4	52	18.8	25	9.1	81	29.4	36	13.2	107	38.7	32	11.7	12	4.4
Toplam	276	100.0	276	100.0	276	100.0	276	100.0	276	100.0	276	100.0	276	100.0	276	100.0	276	100.0

Tablo 2. Hemşirelerin Emosyonel Tükenme Duygularının Yaşama Sıklıklarının Dağılımı.

tadır. Bitkinlik hissetme açısından tablo incelendiğinde hemşirelerin "Çoğu sından tablolar incelendiğinde hemşirelerin "Çoğu zaman" yanıtlarının en fazla oranda olduğu görülüyor. Her gün bitkinlik hissetme oranı ise hemşirelerde, eğitimci hemşirelere göre yaklaşık %30 oranında daha fazladır. Her iki grup arasında bitkinlik duyma konusunda, eğitimci hemşireler lehine bir durum olduğu görülüyor. Sabahları yorğun uyanma incelenecek olursa, hemşirelerin daha sık bir şekilde yorğun uyandıkları görülüyor. Gerginlik duyma açısından bakıldığında, eğitimci hemşirelerin, "Hiçbirzaman" yada "Nadiren" bu duygulu duyma oranları, %72 oranında iken hemşirelerde aynı oran, %59 oranında olup eğitim-cilere göre daha düşük olduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle, hemşireler, eğitimci hemşirelere göre, bir miktar daha fazla gerginlik duygusunu yaşamaktadırlar. Tablo 1 ve 2'ye "Mesleğin kişiyi tükettiği duygusunu yaşama" sıklığı açısından bakıldığında; eğitimcilerde "Hiçbirzaman" ve "Nadiren" bu duyguyu yaşama yanıtlarının oranı, %60 oranında olup, aynı oran, hemşirelerde %30 oranı ile yarı yarıya azdır. Diğer bir deyişle hemşireler eğitimci hemşirelere göre bir kat fazla oranda mesleğin kendilerini tükettiği duygusunu yaşamaktadırlar. Hayal kırıklığı açısından %56 oranında hemşire, bu duyguyu ya hiç yaşamıyor yada nadiren yaşıyor. Aynı oran eğitimcilerde bir miktar daha fazla olup, %63'tür. "Her gün" hayal kırıklığı yaşayan oranı ise, hemşirelerde %13, eğitimci hemşirelerde ise yaklaşık %3'tür. Tablo 1 ve 2'ye "Her gün gücünün üzerinde çalıştığı duygusu" açısından bakıldığında; hemşireler %66 oranıyla, "her zaman" ve "çoğu zaman" yanıtlarını vermiştir. Eğitimci hemşirelerde ise aynı oran, %34'tür. Diğer bir deyişle, hemşireler daha sık bir şekilde güçlerinin üzerinde çalıştıkları duygusunu yaşamaktadırlar. Hemşireler ve eğitimci hemşireler işlerini stres verici bulma duygularını yaşama sıklıkları açısından, karşılaştırıldığında hemşirelerin "çoğu zaman" ve "her zaman" yanıtlarının (%34) eğitimci hemşirelere göre (%2) fazla olduğu görülür. Çaresizlik duygusunu yaşama sıklığı her iki grupta da genel olarak azdır. Eğitimci hemşirelerin bu duygu sıklığı için verdikleri, hiçbir zaman yada nadiren yanıtlarının toplam %8 oranında iken, hemşireler için aynı oran %83 oranıyla bir miktar fazladır.

Sonuçta, her iki grup emosyonel tükenme açısından karşılaştırıldığında, eğitimci (akademisyen) hemşirelerin, hastanede ya da hizmet alanında çalışan hemşirelere göre daha avantajlı durumda oldukları görülmektedir. Diğer bir durum ise, hastanelerde ya da hizmet alanında çalışan hemşirelerin çalışma ortamları ya da koşulları ile ilgili düzenlemelerle, daha iyi duruma gelmeye gereksinimleri olduğudur.

Eğitimci Hemşireler	Öğrenciler neane gibi görme duygusu		Öğrencilere karşı katıldığı hissetme		Katıldığı duygusundan sıkıntı duyma		Öğrencileri umursamadığı hissetme		Öğrenciler tarafından suçlandığı duygusu	
Sıklık	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Hiçbir zaman -0-	152	55.1	122	44.2	120	43.5	197	71.4	128	46.5
Yılda bir kaç kez (Çok nadiren) -1-	74	26.8	69	25.0	54	19.6	57	20.6	79	28.6
Ayda bir kaç kez (Bazen) -2-	29	10.5	27	9.8	33	11.9	8	2.9	20	7.2
Haftada bir kaç kez (Çoğu zaman) -3-	17	6.2	24	8.7	26	9.4	5	1.8	38	13.7
Her gün (Herzaman) -4-	4	1.4	34	12.3	43	15.6	9	3.3	11	4.0
Toplam	276	100.0	276	100.0	276	100.0	276	100.0	276	100.0

Tablo 3. Eğitimci Hemşirelerin (Akademisyenlerin) Duyarsızlaşma Duygularını Yaşama Sıklıklarının Dağılımı.

Hemşireler	Hastaları neşe gibi görme duygusu		Hastalara karşı katıldığı hissetme		Katıldığı duygusundan sıkıntı duyma		Hastaları umursamadığını hissetme		Hastalar tarafından suçlandığı duygusu	
	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%	sayı	%
Sıklık										
Hiçbir zaman -0-	152	55.1	122	44.2	120	43.5	197	71.4	128	46.5
Yılda bir kaç kez (Çok nadiren) -1-	74	26.8	69	25.0	54	19.6	57	20.6	79	28.6
Ayda bir kaç kez (Bazen) -2-	29	10.5	27	9.8	33	11.9	8	2.9	20	7.2
Haftada bir kaç kez (Çoğu zaman) -3-	17	6.2	24	8.7	26	9.4	5	1.8	38	13.7
Her gün (Her zaman) -4-	4	1.4	34	12.3	43	15.6	9	3.3	11	4.0
Toplam	276	100.0	276	100.	276	100.	276	100.	276	100.

Tablo 4. Hemşirelerin Duyarsızlaşma Duygularını Yaşama Sıklıklarının Dağılımı.

Tablo 3 ve 4, hizmet verilenlere yönelik duyarsızlaşma duygularını yaşama sıklıkları ile ilgilidir. Tablo 3'te eğitimci (akademisyen) hemşirelerin, öğrencilerine yönelik duyarsızlaşma duygularını; yaşama sıklıkları gösterilmektedir. Tablo 4'te ise, hemşirelerin, hastalarına karşı duyarsızlaşma duygularını yaşama sıklıkları görülmektedir. Tablo 3 ve 4, duyarsızlaşma duygularını yaşama sıklıkları açısından incelenecek olursa; hizmet verenleri, nesne gibi görme duygusunu, hem eğitimci hemşireler, hemde hemşirelerin çok seyrek yaşadıkları görülür. Bu konuda eğitimci hemşirelerin "hiçbirzaman" ve "çok nadir" yanıtları, %93 oranındadır. Aynı duyguyu hemşirelerin yaşama sıklıkları, eğitimcilere göre bir miktar daha yüksek olup, "hiçbirzaman" ve "çok nadir" yanıtların toplam yüzde oranı, %82'dir. Hizmet verilenlere karşı katılaştığı duygusunu yaşama sıklığı incelenecek olursa, eğitimci hemşireler, %90 gibi yüksek bir oranla bu duyguyu ya hiç yaşamıyorlar, ya da çok nadiren yaşıyorlar, ya da çok nadiren yaşıyorlar. Hemşireler ise hastalarına karşı katılaştığı duygusunu %69 oranla ya hiç yaşamıyorlar ya da çok nadiren yaşıyorlar. Hizmet verilenlere karşı katılaştığı duygusunun çok yaşanmaması doğal olarak, katılaştığı için sıkıntı duygusununda yaşanmamasını beraberinde getirmektedir. Bu durum, katılaştığını hissetme sıklığı ile katılaştığı için sıkıntı duyma sıklığı oranlarının benzerliği ile ortaya çıkmıştır. Hizmet verilenleri umursamama duygusunu yaşama sıklığı incelendiğinde, eğitimcilerin, öğrencilerini umursamamayı çok nadiren yaşadıkları görülmektedir. Bu duyguyu hiçbirzaman yaşamadığını belirtenlerin oranı %87 olarak en fazladır. Hemşireler de hastalarını umursamama duygusunu benzer şekilde pek seyrek bir şekilde yaşıyorlar. Bu duyguyu hiçbirzaman yaşamadığını belirtenlerin oranı %71'dir. "Çok Nadiren" yaşadığını belirtenler ise %21 oranındadır. Hizmet verilenler tarafından suçlandığı duygusunun yaşanma sıklıkları incelendiğinde, eğitimci hemşirelerin %63'ü bu duyguyu hiç yaşamadıklarını belirtmiştir. %30 oranında eğitimci hemşire ise çok nadiren böyle bir duyguyu yaşadığını belirtmiştir. Hemşirelerin hastaları tarafından suçlandığı duygusunu yaşama sıklıkları incelendiğinde, hemşirelerin %46'sı hiçbirzaman böyle bir duyguyu yaşamadığını belirtmiştir. Çok nadiren bu duyguyu yaşadığını belirtenlerin oranı ise %29'dur. Ancak %25 oranında hemşire ise belirli aralarla bu duyguyu yaşadığını belirtmiştir.

Eğitimci (akademisyen) hemşireler ve hastanede çalışan hemşireler duyarsızlaşma ile ilgili duyguları yaşama sıklığı açısından karşılaştırıldığında; her iki grupta da duyarsızlaşma ile ilgili duyguların genel olarak sık yaşanmadığı, ancak hemşirelerde, eğitimcilere oranla bu duyguların bir miktar daha fazla yaşandığı saptanmıştır.

	Öğrencileri kolayca anlayabildiğini hissetme		Öğrencilerin sorunlarını etkili şekilde halletme hissi		Öğrencilerin yaşamını olumlu etkilediği hissi		Eğitimsel kendilerini enerjik hissetmeleri		Öğrencilerine rahat bir atmosfer sağladığı hissi		Öğrencilerle çalıştıktan sonra ferahlama hissi		Kendisini başarılı bulma		Öğrencilerin duygusal sorunlarını soğukkanlılıkla hallettiği hissi	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Sıklık																
Hiçbir zaman -0-	3	2.2	2	1.5	5	3.7	4	2.9	4	2.9	0	0	4	2.9	6	4.4
Yılda Birkaç Kez (Çok Nadiren) -1-	3	2.2	18	13.3	12	8.9	9	6.7	12	8.9	3	2.2	36	26.7	27	20.0
Ayda Birkaç Kez (Bazen) -2-	28	20.7	33	24.5	37	27.4	48	35.6	21	15.6	14	10.4	39	28.9	46	34.1
Haftada Birkaç Kez (Çoğu Zaman) -3-	63	46.7	47	34.8	39	28.9	54	40.0	51	32.8	36	26.7	31	23.0	31	23.0
Hergün (Her Zaman) -4-	38	28.2	35	25.9	42	31.1	20	14.8	47	34.8	82	60.7	25	18.5	25	18.5
Toplam	135	100.0	135	100.0	135	100.0	135	100.0	135	100.0	135	100.0	135	100.0	135	100.0

Tablo 5. Eğitimi Hemşirelerin (Akademisyenlerin) Kişisel Başarı ile İlgili Duyguları Yaşama Sıklıklarının Dağılımı.

	Sıklık	Hastaların kolayca anlayabildiğini hissetme		Hastaların sorunlarını etkili şekilde halletme hissi		İnsanların yaşamı n olumlu etkilediği hissi		Kendileri enerji hissetmeleri		Hastalarına rahat bir atmosfer sağladığı hissi		Hastalarına gelişikten sonra terahama hissi		Kendisini başarılı bulma		Hastalarının duygusal sorunlarını soğukkanlılıkla hallettiği hissi	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hipbir zaman		9	3.3	7	2.6	20	7.2	19	6.9	7	2.6	4	1.5	20	7.2	15	5.4
-0-																	
Yılda Birkaç Kez (Çok Nadiren)		15	5.4	14	5.1	27	9.8	33	11.6	31	11.2	15	5.4	77	27.9	51	18.5
-1-																	
Ayda Birkaç Kez (Bazen)		8	2.9	31	11.2	35	12.7	45	16.3	34	12.3	18	6.5	42	15.2	38	13.8
-2-																	
Haftada Birkaç Kez (Çoğu Zaman)		95	34.4	103	37.3	82	29.7	125	45.3	111	40.2	66	23.9	83	30.1	75	27.2
-3-																	
Her gün (Her zaman)		149	54.0	121	43.8	112	40.6	55	19.9	93	33.7	173	62.7	54	19.6	97	35.1
-4-																	
Toplam		276	100.0	276	100.0	276	100.0	276	100.0	276	100.0	276	100.0	276	100.0	276	100.0

Tablo 6. Hemşirelerin Kişisel Başarı ile İlgili Duygulan Yaşama Sıklıklarının Dağılımı.

Eğitimci (akademisyen) hemşireler ile hastanede çalışan hemşirelerin kişisel başarı duygusunu yaşama sıklıkları açısından ne gibi farklılıklar gösterdiklerini belirleyebilmek için, Tablo 5 ve 6 birlikte incelendiğinde şunlar görülmektedir.

Hizmet verilenleri kolayca anlayabildiği duygusunun yaşanma sıklığı açısından tablolar incelendiğinde, öğrencileri eğitimcilerin, hastaları ise hemşirelerin kolaylıkla anlayabildikleri duygusunu sık yaşadıkları görülmektedir. Hemşireler, %54 oranı ile bu duyguyu "her gün", %34 oranıyla da haftada bir kaç kez yaşadığını belirtmişlerdir. Hemşireler bu olumlu duyguyu, %88 oranı ile "her gün yada çoğu zaman" yanıtları ile çok sık yaşamaktadırlar. Eğitimcilerde ise aynı oran %74 olup, hemşirelerle karşılaştırıldığında bir miktar az olduğu görülür. Hizmet verilenlerin sorunlarını etkili bir şekilde hallettiği duygusunun yaşanma sıklığı, her iki grupta da yüksektir. Ancak hemşirelerdeki oranlar, eğitimcilere göre bir miktar fazladır. Şöyleki hemşirelerde bu duyguyu yaşama sıklığı için "her zaman" ve "çoğu zaman" yanıtları birlikte değerlendirildiğinde %81 oranı ile bu duygunun sık yaşandığı belirtilmiştir. Eğitimciler de ise aynı oran %60'tır. Tablolar, insanların yaşamını (öğrenciler yada hastalar olarak) olumlu etkilediği duygusunun yaşanma sıklığı açısından incelendiğinde; hemşireler, %31 oranında "her zaman", %29 oranında ise "çoğu zaman", yaşadığını belirtmiştir. Heriki grup ta insanların yaşamını olumlu etkilediği duygusunda olmakla beraber hemşireler, eğitimcilere göre daha fazla böyle hissetmektedirler. Kendini enerjik hissetme açısından değerlendirmeler incelendiğinde, her iki grupta da yüksek yanıt oranının "çoğu zaman" yanıtlarında olduğu görülür. "Çoğu zaman" ve "her zaman" yanıtları birlikte düşünüldüğünde, hemşireler için enerjik hissetme oranı %65 eğitimciler için ise, bu oran %55'tir. Hemşireler, eğitimcilere göre bir miktar daha fazla kendini enerjik hissetmektedirler. Hizmet verilenlere rahat bir atmosfer sağladığı duygusunun yaşanma sıklığı incelendiğinde, en yüksek yanıt oranının her iki grupta da "çoğu zaman" yanıtlarında olduğu görülür. Hemşireler için bu duygunun sık yaşanma oranı (her zaman ve çoğu zaman yanıtları birlikte düşünüldüğünde) %74'tür. Aynı oran eğitimciler için, %73'tür. Hizmet verilenlere rahat bir atmosfer sağladığı duygusunu yaşama sıklığı, hemşirelerde ve eğitimci hemşirelerde benzerdir. Hizmet verdikten sonra ferahlama hissetme sıklığı incelendiğinde, en yüksek yanıt oranının, her iki grup için de "her zaman" yanıtlarında olduğu bunu "çoğu zaman" yanıtlarının izlediği görülmektedir. Hem eğitimci hemşireler hemde, hemşireler için "her zaman" ve "çoğu zaman" yanıtlarının toplam oranı aynı olup %87'dir. Her iki grupta hizmet vermekten dolayı doygunluk ve ferahlama duygusunu,

çok sık bir şekilde aynı düzeylerle yaşamaktadırlar. Kendini başarılı olarak algılama sıklığı incelendiğinde, en yüksek yanıt oranının hemşirelerde "çoğu zaman" yanıtlarında (%30), eğitimcilerde ise "bazen" yanıtlarında (%29) olduğu görülür. Bu duyguyu "herzaman" ve "çoğu zaman" hissetme oranları birlikte düşünüldüğünde, hemşireler için bu oran %50'dir. Aynı oran, eğitimciler için ise %42'dir. Hemşireler, eğitimcilere göre kendilerini bir miktar daha fazla başarılı olarak hissetmektedirler. Tablolara hizmet verilenlerin duygusal sorunlarını soğukkanlılıkla hallettiği duygusunun yaşanma sıklığı açısından bakıldığında hemşireler, "her zaman" bu duyguyu yaşadığı yanıtını en yüksek oranla (%35) vermiştir. Eğitimcilerin ise bu duyguyu daha seyrek yaşadığı görülmüştür. Hemşirelerin, bu duyguyu yaşama sıklığı olarak "herzaman" yanıtını verme oranı %35 iken, eğitimci hemşirelerde bu oran %19'dur. "Çoğu zaman" ve "herzaman" yanıtları birlikte düşünüldüğünde; hemşireler %62 oranına sahip iken eğitimcilerde aynı oran %43 düzeyinde kalmaktadır.

Sonuç olarak, özetle eğitimci hemşireler ve hastanede çalışan hemşireler emosyonel tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarı ile ilgili duyguları yaşama sıklıkları açısından karşılaştırıldığında; emosyonel tükenme ile ilgili duyguları yaşama sıklığının, hemşirelerde eğitimci hemşirelere göre bir miktar daha fazla olduğu görülmüştür. Duyarsızlaşma duygularını yaşama sıklığının ise her iki grup için benzer olup, çok düşük düzeylerde olduğu belirlenmiştir. Kişisel başarı duygusunu yaşama sıklıkları ise her iki grup için de yüksektir. Ancak hemşirelerde, eğitimci hemşirelere göre bir miktar daha fazla kişisel başarı duygularının yaşandığı saptanmıştır.

SUMMARY

FREQUENCY SCALES OF EMOTIONAL EXHAUSTION, DEPERSONALIZATION AND PERSONAL ACCOMPLISHMENT IN NURSING EDUCATORS AND NURSES

The purpose of this study, was to compare and varify the frequency characteristics of Emotional Exhaustion, Depersonalization and Personal Accomplishment of nursing educators (academic members) and of nurses working in hospitals.

In conclusion, nurses were found to experience emotional exhaustion at higher frequency levels compared to nursing educators.

The frequencies of depersonalization feelings, which were lower than frequencies of emotional exhaustion feelings, were similar in both research groups. The frequencies of personal accomplishment feelings, where nurses appear to experience at relatively higher levels than academic members, were higher in both groups compared to other feelings.

KAYNAKLAR

1. Anderson MM, Iwanicki EF. "Teacher Motivation and its Relationship to Burnout. "Educational Administration Quarterly, 20, 1984 pg. 109-132.
2. Bailey RD. "The burnt-out helper, Coping with Stress in Caring" Oxford: Blackwel Scientific Publication Ltd., 1985, pg 28-45.
3. Bartz C, Maloney JP. "Burnout Among Intensive Care Nurses", Res. in. Nurs and Health 9, 2, 1986 pg. 147-153.
4. Baysal A. Lise ve Dengi Okul Öğretmenlerinde Meslekte Tükenmişliğe Etki Eden Faktörler. D.E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri A.B.D., Doktora Tezi, 1995, İzmir.
5. Bryne BM. "Burnout: Investigating the Impact of Background Variables for Elementary Intermediate, Secondary and University Educators", Teaching & Teacher Education, Vol 7, No: 2, 1991, pg. 197-209.
6. Çam MO. Hemşirelerde Tükenmişlik (Burnout) Sendromunun Araştırılması. Doktora Tezi, E.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 1991.
7. Çam MO. Eğitimci (Akademisyen) Hemşirelerde Tükenmişlik ve İlişkili Değişkenlerin Araştırılması. E.Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu, İzmir, 1995.
8. Dolan N. "The Relationship Between Burnout and Job Satisfaction in Nurses". Jour of Advanced Nursing, 12, 1 (Jan 1987), pg. 3-12.
9. Ergin CF. "Doktor ve Hemşirelerde Tükenmişlik ve Maslach Tükenmişlik Ölçeğinin Uyarlanması". VIII Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları ve Türk Psikologlar Derneği Yayını, (22-25 Eylül) Ankara, 1992, 143-153.
10. Farber BA. "Stress and Burnout in Suburban Teacher". Journal of Educational Research. Vol. 77, No. 6, July, August, 325-331.
11. Firth H & Britton P. "Burnout Nursing Staff". Journal of Occupational Psychology. 62,00-00, 1989, 1-5.

12. Firth H, Britton P. "Professional Depression Burnout and Personality in Longstay Nursing. (Int Jour Nurs Stud.) 24, 3, 1987 pg. 227-237.
13. Fong CM. "Role overload, Social Support and Burnout Among Nursing Educators". Jour of Nursing Edu., Vol. 29, No: 3, March 1990, 102-108.
14. Fong CM. "A longitudinal Study of The Relationship Between Overload, Social Support and Burnout Among Nursing Educators". Jour of Nurs Edu Vol. 32, No. 1, January 1993, 24-29.
15. Girgin G. İlkokul Öğretmenlerinde Meslekten Tükenmişliğin Gelişimini Etkileyen Değişkenlerin Analizi ve Bir Model Önerisi. Yayınlanmış Doktora Tezi. D.E.Ü. Sosyal Bilimler Enst. İzmir, 1995.
16. Jones JW. "The Burnout Syndrome". Illinois: London House Press, 30-35.
17. Maslach C, Jackson SE. "The Measurement of Experienced Burnout". Jour of Occupational Behavior. 2, 1981, 99-113.
18. Maslach C, Jackson SE. Manual Maslach Burnout Inventory. Second Edition, Palo Alto, California: Consulting Psychologists Press.
19. Perlman B, Hartman EE. "Burnout: Summary and Future research". Human Relation, 35, 4, 1982, pg. 283-305.
20. Wilson HS, Kneisly CR. "Burnout as a Consequence of Empathy". Psychiatric Nursing. California: Addison-Wesley Publishing Comp. 1979, pg. 58-59.